

Sygn. akt I NO 135/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 listopada 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Księżak (przewodniczący)

SSN Adam Redzik (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Wiak

w sprawie z odwołania M. F.,
od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa nr [...] z dnia 5 kwietnia 2019 r.
w przedmiocie odmowy przeniesienia sędziego w stan spoczynku,
po rozstrzygnięciu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i
Spraw Publicznych w dniu 19 listopada 2019 r.

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

I.

Postępowanie przed Sądem Najwyższym zainicjowane zostało odwołaniem z 21 maja 2019 r. od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa (dalej: KRS) nr [...] z dnia 5 kwietnia 2019 r. w przedmiocie odmowy przeniesienia sędziego w stan spoczynku, które wniósł M. F. (dalej: Skarżący).

Skarżący zarzucił uchwale, że została ona:

1. oparta na orzeczeniach lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (dalej: ZUS) i komisji lekarskiej ZUS, które są nierzetelne, arbitralne,

pozbawione uzasadnienia, wydane bez właściwego zbadania Skarżącego przez lekarza (a przez Komisję ZUS zaocznie), ponadto sprzeczne z opiniami lekarzy i specjalistów obserwujących go osobiście przez wiele godzin leczenia i terapii, także w warunkach kilkumiesięcznej hospitalizacji;

2. podjęta bez zasięgnięcia dodatkowej opinii zespołu właściwych biegłych.

Skarżący wniósł o uwzględnienie jego wniosku skierowanego do KRS i przeniesienie go w stan spoczynku z uwagi na trwałą niezdolność do pełnienia obowiązków sędziego z powodu choroby lub utraty sił, ewentualnie o uchylenie zaskarżonej uchwały i przekazanie sprawy KRS do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu odwołania przedstawił swój stan zdrowia i rokowania co do jego poprawy. Podkreślił, że choroba uniemożliwia mu pracę w zawodzie sędziego, a specyficzne warunki tej pracy w połączeniu z występującymi u niego zaburzeniami wywołują skutki, które nie tylko stopniowo rujną jego zdrowie, ale również mogą rzutować na wynik rozpoznawanych spraw.

Skarżący podniósł też, że każdemu pracownikowi przysługuje w sprawach niezdolności do pracy z uwagi na stan zdrowia prawo odwołania się od decyzji ZUS do sądu, który prowadząc postępowanie sądowe wydaje orzeczenie po dopuszczeniu dowodu z opinii biegłych, podczas gdy on takiego prawa został pozbawiony. Zdaniem Skarżącego, nie miał on żadnej możliwości obrony i przedstawienia swoich argumentów. Wobec tego wniósł o zasięgnięcie przez Sąd Najwyższy opinii zespołu właściwych biegłych na okoliczność trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków sędziego.

W odpowiedzi na odwołanie z 9 lipca 2019 r. KRS wniosła o oddalenie odwołania w całości, jako pozbawionego uzasadnionych podstaw.

W uzasadnieniu wskazano, że orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS z 17 stycznia 2019 r. Skarżący nie został uznany za trwale niezdolnego do pełnienia obowiązków sędziego z powodu choroby lub utraty sił, co znajduje potwierdzenie w orzeczeniu komisji lekarskiej ZUS z 25 stycznia 2019 r. Natomiast przesłanką przeniesienia w stan spoczynku na podstawie art. 70 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (dalej: p.u.s.p.) nie jest stan zdrowia sędziego, ale istnienie orzeczenia ZUS o treści wskazanej w tym

przepisie.

Ponadto, KRS stwierdziła, że po wszechstronnym rozpatrzeniu sprawy zgromadzony pozwala przyjąć, iż materiał dowodowy jest wystarczający do rozpoznania sprawy i rozważenie jej nie wymaga wiadomości specjalnych. Co więcej, Skarżący wykorzystał możliwość kontroli orzeczenia wydanego przez lekarza orzecznika ZUS, gdyż wniósł sprzeciw, wskutek którego zostało wydane orzeczenie przez komisję lekarską ZUS. Przy tym w postępowaniu przed KRS wnioski dowodowe uczestnika postępowania nie są dla Rady wiążące.

II.

Zaskarżoną uchwałą nr [...] z 5 kwietnia 2019 r. KRS odmówiła przeniesienia Skarżącego w stan spoczynku.

W uzasadnieniu uchwały wskazano, że w celu przygotowania sprawy do rozpatrzenia na posiedzeniu Rady, Przewodniczący KRS wyznaczył zespół członków KRS, zawiadomił Ministra Sprawiedliwości o jego powołaniu oraz o sprawach indywidualnych przekazanych zespołowi w celu przygotowania ich do rozpatrzenia na posiedzeniu Rady. Minister Sprawiedliwości nie przedstawił opinii w trybie art. 31 ust. 2b ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (dalej: u.KRS). Zespół na posiedzeniu 5 kwietnia 2019 r. jednogłośnie przyjął stanowisko o nierekomendowaniu KRS przeniesienia Skarżącego w stan spoczynku.

Krajowa Rada Sądownictwa uznała natomiast, że w rozpatrywanej sprawie nie została spełniona przesłanka z art. 70 § 1 p.u.s.p. – w stosunku do Skarżącego nie wydano bowiem określonego w tym przepisie orzeczenia o trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków sędziego.

Wobec tego, w trakcie posiedzenia KRS 5 kwietnia 2019 r., w głosowaniu dotyczącym odmowy przeniesienia Skarżącego w stan spoczynku oddano 14 głosów „za”, przy braku głosów „przeciw” i 2 głosach „wstrzymujących się”.

III.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Możliwość wniesienia przez sędziego odwołania do Sądu Najwyższego

od decyzji KRS w przedmiocie przeniesienia go w stan spoczynku z powodu choroby lub utraty sił przewiduje art. 73 § 2 i 3 p.u.s.p.

Zgodnie z art. 44 ust. 3 u.KRS, postępowanie przed Sądem Najwyższym w sprawie z odwołania od uchwały KRS powinno się toczyć według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego (dalej: k.p.c.) o skardze kasacyjnej (z wyłączeniem art. 87¹ k.p.c. przewidującego tzw. przymus adwokacko-radcowski). Utrwalony jest pogląd, że wymienione przepisy należy stosować odpowiednio (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 27 marca 2012 r., III KRS 5/12; wyrok Sądu Najwyższego z 27 września 2019 r., I NO 78/19).

Sąd Najwyższy rozpoznaje więc odwołanie w granicach zaskarżenia oraz w granicach wskazanych podstaw (art. 398¹³ k.p.c.), badając jedynie sprzeczność uchwały KRS z prawem (art. 44 ust. 1 u.KRS w zw. z art. 398³ § 1 k.p.c.), tj. zarówno z przepisami prawa materialnego, jak i przepisami postępowania, o ile ich naruszenie mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z 8 listopada 2017 r., III KRS 29/17).

Podstawa przeniesienia sędziego w stan spoczynku z powodu choroby lub utraty sił jest zawarta w art. 70 § 1 p.u.s.p. Przepis ten stanowi, że sędziego przenosi się w stan spoczynku na jego wniosek albo na wniosek właściwego kolegium sądu, jeżeli z powodu choroby lub utraty sił uznany został przez lekarza orzecznika ZUS za trwale niezdolnego do pełnienia obowiązków sędziego.

W utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że w świetle przytoczonego przepisu kluczowe znaczenie ma spełnienie przesłanki, jaką jest trwała niezdolność do pełnienia obowiązków sędziego z powodu choroby lub utraty sił. Zgodnie z ustawą, stwierdzenie owej niezdolności ma następować w drodze orzeczenia lekarza orzecznika ZUS wydanego po przeprowadzeniu badań na żądanie sędziego lub kolegium właściwego sądu, z możliwością jego zaskarżenia w drodze sprzeciwu do komisji lekarskiej ZUS (art. 70 § 2 i 3a p.u.s.p.). Orzeczenie lekarza orzecznika ZUS jest podstawowym dokumentem dla podjęcia uchwały przez KRS (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z 4 lutego 2015 r., III KRS 72/14; zob. także wyroki Sądu Najwyższego z: 4 października 2017 r., III KRS 25/17; 13 marca 2019 r., I NO 52/18).

W swoim orzecznictwie Sąd Najwyższy podkreśla również, że zgodnie

z art. 73 § 1 p.u.s.p. decyzję w przedmiocie przeniesienia sędziego w stan spoczynku na podstawie art. 70 § 1 p.u.s.p. podejmuje KRS, a nie lekarz orzecznik ZUS. Orzeczenie lekarza orzecznika ZUS lub komisji lekarskiej ZUS wydane w opisanym wyżej trybie jest środkiem dowodowym, a jego moc dowodowa podlega ocenie KRS przy podejmowaniu uchwały w kontekście całokształtu materiału dowodowego sprawy (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z: 4 lutego 2015 r., III KRS 72/14; 4 października 2017 r., III KRS 25/17). Należy bowiem wziąć pod uwagę, że brak weryfikacji wskazanego środka dowodowego w przypadku orzeczenia przez lekarza orzecznika ZUS lub komisję lekarską ZUS trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków sędziego mógłby powodować ryzyko naruszenia konstytucyjnej zasady nieusuwalności sędziów (art. 180 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej), a KRS powołana jest do stania na straży niezawisłości sędziów (art. 186 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej).

Niemniej w przypadku uznania sędziego za zdolnego do pracy lub nieuznania go za niezdolnego do pracy, KRS pozbawiona jest możliwości podjęcia uchwały o przeniesieniu sędziego w stan spoczynku. Wobec związania regulacją art. 70 § 1 p.u.s.p. Rada nie może na podstawie dokumentacji innej niż orzeczenia lekarza orzecznika ZUS lub komisji lekarskiej ZUS wydać uchwały o przeniesieniu sędziego w stan spoczynku. Dlatego też bezprzedmiotowe byłoby wystąpienie o opinię dodatkowych biegłych co do zdolności do pełnienia przez Skarżącego obowiązków sędziego. Nawet w przypadku hipotetycznego uznania sędziego przez biegłych za niezdolnego do pełnienia swoich obowiązków, opinia ta nie mogłaby stanowić podstawy wydania uchwały o przeniesieniu w stan spoczynku (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 13 marca 2019 r., I NO 56/18).

Należy podkreślić, że dodanie przepisu art. 70 § 3a p.u.s.p., który przyznaje sędziemu oraz kolegium właściwego sądu prawo wniesienia na koszt Skarbu Państwa (art. 70 § 4 p.u.s.p.) sprzeciwu od niezadowolającego orzeczenia lekarza orzecznika ZUS, dało gwarancję instancyjnej weryfikacji orzeczeń lekarza orzecznika ZUS oraz możliwości formułowania w tym postępowaniu wszelkich wniosków, zarzutów oraz zastrzeżeń, w szczególności co do ustalenia przesłanki trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków sędziego. Komisja lekarska ZUS pełni funkcję instytucjonalnego biegłego, upoważnionego ustawowo do ustalenia

przesłanek zastosowania art. 70 p.u.s.p. W orzecznictwie Sądu Najwyższego akcentuje się istotne znaczenie jednolitości kryteriów oceny i niedyskryminującego ich stosowania do wszystkich osób biorących udział w postępowaniach przed KRS. Wypracowane w praktyce orzeczniczej komisji lekarskich ZUS kryteria oceny stanu zdrowia osób ubiegających się o przeniesienie w stan spoczynku powinny być stosowane jednolicie, a to może najpełniej zapewnić system skoordynowanej kontroli orzeczeń lekarzy orzeczników przez komisje lekarskie ZUS (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z 15 stycznia 2019 r., I NO 1/18). W niniejszej sprawie sprzeciw od orzeczenia lekarza orzecznika ZUS został wniesiony, a komisja lekarska ZUS potwierdziła wcześniejsze stanowisko lekarza, że Skarżący nie jest trwale niezdolny do pełnienia obowiązków sędziego z powodu choroby lub utraty sił.

Zaskarżona uchwała KRS nie stoi na przeszkodzie zainicjowaniu przez Skarżącego lub Kolegium Sądu Okręgowego w G. nowego postępowania w przedmiocie przeniesienia Skarżącego w stan spoczynku z powodu trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków sędziego (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z 27 lutego 2019 r., I NO 9/18).

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 44 ust. 3 u.KRS, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.